

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเป็นผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปมันสำปะหลังเป็นสินค้าอุปโภคบริโภค ในรูปต่าง ๆ เป็นการเพิ่มมูลค่าและรายได้ให้แก่เกษตรกร ส่วนใหญ่จะนำไปแปรรูปเป็นมันอัดเม็ด มันเส้น แป้งมันดิบและแป้งแปรรูป สามารถทำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศจากการส่งออกปีละหลายล้านบาท ซึ่งปัจจุบันมีความต้องการของตลาดโลกในด้านผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเพื่อใช้ในการเลี้ยงสัตว์และอุตสาหกรรมมีเพิ่มมากขึ้น เกษตรกรไทยจึงนิยมหันมาปลูกมันสำปะหลังกันมากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่ยากจนและเนื่องจากเป็นพืชที่ทนต่อสภาพแห้งแล้งได้ดี ไม่ต้องเอาใจใส่ดูแลมากนัก มีผลตอบแทนต่อไร่สูงและต้นทุนการผลิตต่ำกว่าพืชอื่น ๆ หลายชนิดและสามารถส่งออกทำรายได้ให้กับประเทศที่สำคัญ (ตาราง 1.1) จึงทำให้มีการขยายพื้นที่ปลูกกันมากขึ้น ซึ่งเชื่อว่าน่าจะเข้ามาปลูกครั้งแรกในภาคใต้เพื่อใช้ทำแป้งและสาธู ต่อมาขยายพื้นที่ปลูกมายังภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยองและจังหวัดใกล้เคียง (ศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง, 2537) ในปี พ.ศ. 2545 ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง 6.74 ล้านไร่ กระจายปลูกทั่วไปในพื้นที่ 47 จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคกลางและภาคเหนือ ผลผลิตรวม 18.43 ล้านตัน ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ทั้งประเทศ 2.73 ตันต่อไร่ คิดเป็นมูลค่าที่เกษตรกรขายได้มากกว่า 22 ล้านบาท มีผลผลิตมากเป็นอันดับสามของโลก รองจากประเทศไนจีเรียและบราซิล นอกจากจะบริโภคภายในประเทศแล้วยังสามารถส่งออกเป็นอันดับหนึ่งของโลก (สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3 กรมพัฒนาที่ดิน, 2546) ปริมาณการผลิตในปี พ.ศ. 2541 - 2543 ทั่วโลกผลิตได้ 158,620 - 172,737 พันตัน (ตาราง 1.2) มันสำปะหลังเป็นพืชอาหารที่ให้ประโยชน์ในหลาย ๆ ด้าน ทั้งนำมาทำเป็นอาหารคน และเป็นส่วนผสมของอาหารสัตว์ที่มีราคาถูกกว่าอาหารแป้งชนิดอื่น ๆ แป้งมันสำปะหลังยังนำมาแปรรูปใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ได้อีกมากมาย โดยมีตลาดส่งออกที่สำคัญของมันอัดเม็ดหรือมันเม็ดแข็งอยู่ที่สหภาพยุโรปและจีน (ตาราง 1.4) โดยส่งออกถึงร้อยละ 80-90 ของปริมาณมันอัดเม็ดที่ส่งออกสำหรับตลาดส่งออกแป้งมันสำปะหลังที่สำคัญ คือตลาดนอกสหภาพยุโรป ได้แก่ ได้หวัน ญี่ปุ่นและมาเลเซีย เป็นต้น (ตาราง 1.5) โดยส่งออกถึงร้อยละ 95 ของปริมาณแป้งที่ส่งออก

ตาราง 1.1 มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรกรรม 10 อันดับแรกที่สำคัญของไทย ปี 2541-2546

หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐฯ

รายการ	2541	2542	2543	2544	2545	2545	
						(ม.ค.-ต.ค.)	(ม.ค.-ต.ค.)
1.สินค้าเกษตรกรรม	7,111.1	7,011.7	7,336.7	7,055.7	7,117.8	5,801.6	6,836.7
1.1 สินค้าเกษตรกรรม	4,471.0	4,261.0	4,321.2	4,101.0	4,515.2	3,644.4	4,468.5
1.1.1 ขางพารา	1,318.8	1,159.3	1,524.7	1,326.0	1,740.2	1,376.4	2,225.7
1.1.2 ข้าว	2,098.7	1,948.9	1,641.0	1,582.7	1,631.7	1,292.7	1,181.4
1.1.3 ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง	528.8	609.4	512.9	577.2	528.2	449.0	514.0
(1) มันสำปะหลังอัดเม็ดและมันเส้น	271.6	329.1	195.4	262.2	191.0	172.2	183.3
(1.1) มันสำปะหลังอัดเม็ด	258.7	313.0	193.0	202.9	95.6	88.6	84.4
(1.2) มันเส้น	12.9	16.1	2.4	59.3	95.3	83.6	98.9
(2) แป้งมันสำปะหลัง	123.6	127.3	155.6	142.7	149.9	122.1	148.1
(2.1) แป้งมันสำปะหลัง	23.7	18.0	21.0	18.7	15.0	12.6	10.9
(2.2) แป้งหยาบทำจากมันสำปะหลัง	0.0	0.3	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0
(2.3) สตาร์ชทำจากมันสำปะหลัง	99.6	109.0	134.4	123.9	134.9	109.5	137.2
(2.4) แป้งมันสำปะหลังอื่น ๆ	0.3	-	-	-	-	-	-
(3) เด็กตรินและโมดิไฟด์สตาร์ชอื่น ๆ	128.9	148.5	158.1	168.0	182.2	150.3	174.7
(4) ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง อื่น ๆ	4.7	4.4	3.8	4.3	5.1	4.3	7.8
(4.1) หัวมันสำปะหลัง	0.1	0.1	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1
(4.2) สาตุ ทำจากแป้งมันสำปะหลัง	4.5	4.3	3.8	4.2	5.0	4.2	4.5
(4.3) เศษมันสำปะหลัง	-	-	-	-	-	-	3.3
1.1.4 ผลไม้สดแช่เย็น แช่แข็งและแห้ง	112.1	176.9	228.5	188.5	203.4	176.4	175.3
1.1.5 ผักสดแช่เย็น แช่แข็งและแห้ง	87.2	98.4	92.3	103.6	115.5	98.7	110.4
1.1.6 ใบยาสูบ	73.7	48	58.9	56.9	62	51.5	50
1.1.7 กล้วยไม้	29.1	31.4	36.4	40.5	46.3	38.4	46.5
1.1.8 เครื่องเทศและสมุนไพร	45	40.1	64.3	41.6	38.8	32.8	38
1.1.9 ถั่ว	17.5	21.2	21	15.3	18.3	16.1	13.4
1.1.10 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	15.1	7.4	2.8	50.1	16.6	14.5	11.4

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2546: ออนไลน์)

จากมูลค่าการส่งออกสินค้าการเกษตร 10 อันดับแรกที่สำคัญของไทย (ตาราง 1.1) ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเป็นสินค้าส่งออกอันดับสาม รองจากยางพาราและข้าว ตามลำดับ ซึ่งในปี 2546 (ม.ค.— ต.ค.) มีมูลค่าการส่งออก 514.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมันสำปะหลังยังสามารถนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ได้หลายชนิด เช่น มันสำปะหลังอัดเม็ดและมันเส้น, แป้งมันสำปะหลัง, เด็กครินและโมดิไฟด์สตาร์ชอื่น ๆ และผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังอื่น ๆ มีมูลค่าการส่งออก 183.3, 148.1, 174.7 และ 7.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ

ตาราง 1.2 เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของโลก (พ.ศ. 2541 - 2543)

ประเทศ	เนื้อที่เก็บเกี่ยว(พันไร่)			ผลผลิต(พันตัน)			ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่		
	2541	2542	2543	2541	2542	2543	2541	2542	2543
รวมทั้งโลก	101,175	104,812	100,619	158,620	169,026	172,737	1,568	1,613	1,717
ไนจีเรีย	16,856	19,200	19,200	30,409	32,697	32,697	1,804	1,703	1,703
บราซิล	9,913	9,891	10,667	19,809	20,892	22,960	1,998	2,112	2,152
ไทย	6,527	6,659	7,068	15,591	16,507	19,049	2,389	2,479	2,695
อินโดนีเซีย	7,531	8,500	8,500	14,728	16,347	16,347	1,956	1,923	1,923
คองโก	13,750	12,710	6,855	16,500	16,500	15,959	1,200	1,298	2,328
กานา	3,938	4,063	4,063	7,172	7,845	7,845	1,821	1,931	1,931
อินเดีย	1,531	1,563	1,563	5,868	5,800	5,800	3,833	3,711	3,711
แทนซาเนีย	4,331	4,375	5,301	6,193	7,182	5,758	1,430	1,642	1,086
ยูกันดา	2,138	2,344	2,388	2,285	3,300	4,966	1,069	1,408	2,080
โมซัมบิก	6,344	5,988	5,000	5,639	5,353	4,643	889	894	929
อื่นๆ	28,316	29,519	30,014	34,426	36,603	36,713	1,216	1,240	1,223

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2546: ออนไลน์)

จากข้อมูลเนื้อที่เก็บเกี่ยวรวมทั้งโลก ปี 2543 ประมาณ 100,619 พันไร่ มีผลผลิต 172,737 พันตัน และผลผลิตเฉลี่ย 1,717 ตันต่อไร่ สำหรับประเทศไทยมีเนื้อที่เก็บเกี่ยวรวมทั้งหมด 7,068 พันไร่ มีผลผลิต 19,049 พันตัน และมีผลผลิตเฉลี่ย 2,695 ตันต่อไร่ (ตาราง 1.2)

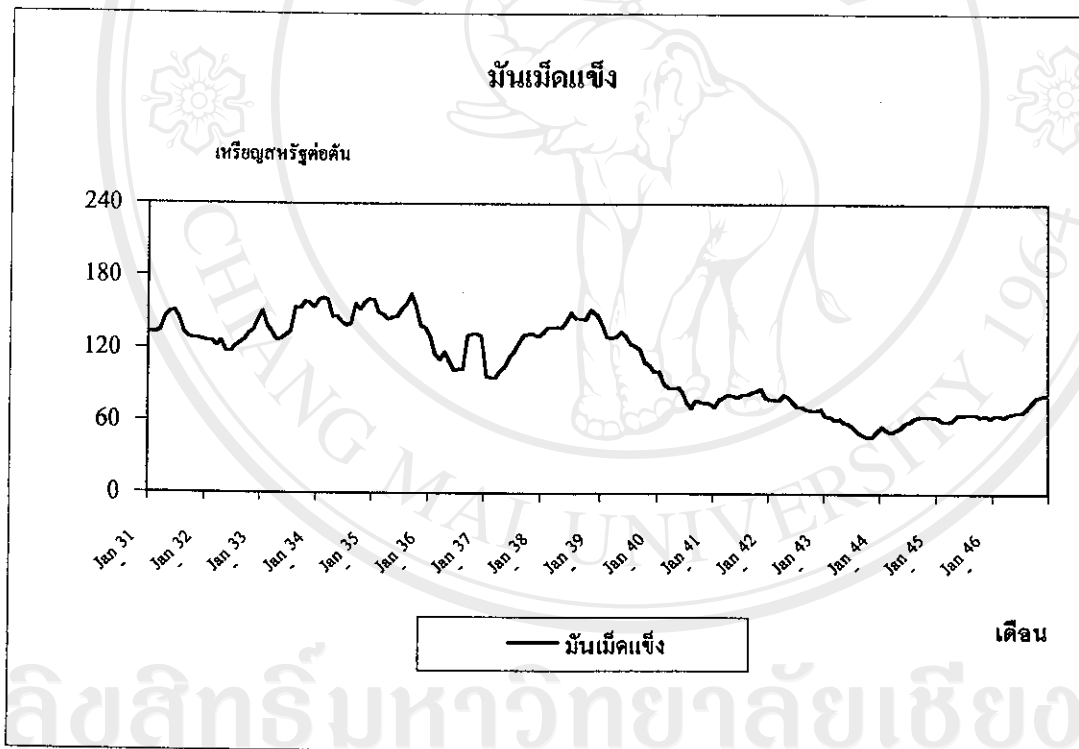
ตาราง 1.3 อัตราการขยายตัวและสัดส่วนของการส่งออกผลิตภัณฑ์น้ำมันสำเร็จรูปของประเทศไทยปี 2542-2546 (มกราคม-ตุลาคม)

รายการ	อัตราการขยายตัว หน่วย: ร้อยละ										สัดส่วน หน่วย: ร้อยละ	
	2542	2543	2544	2545	2546 (ม.ค.-ก.ค.)	2542	2543	2544	2545	2546 (ม.ค.-ก.ค.)	2545	2546 (ม.ค.-ก.ค.)
1.สินค้าเกษตรกรรม	-1.40	4.60	-3.80	0.90	17.80	12.00	10.50	10.80	10.30	10.40		
1.1 สินค้าเกษตรกรรม	-4.70	1.40	-5.10	10.10	22.60	7.30	6.20	6.30	6.60	6.80		
1.1.1 ยางพารา	-12.10	31.50	-13.00	31.20	61.70	2.00	2.20	2.00	2.50	3.40		
1.1.2 ข้าว	-7.10	-15.80	-3.60	3.10	-8.60	3.30	2.40	2.40	2.40	1.80		
1.1.3 ผลิตภัณฑ์น้ำมันสำเร็จรูป	15.20	-15.80	12.60	-8.50	14.50	1.00	0.70	0.90	0.80	0.80		
(1) น้ำมันสำเร็จรูปอัดฉีดและเบนซีน	21.20	-40.60	34.20	-27.20	6.50	0.60	0.30	0.40	0.30	0.30		
(1.1) น้ำมันสำเร็จรูปอัดฉีด	21.00	-38.30	5.10	-52.90	-4.80	0.50	0.30	0.30	0.10	0.10		
(1.2) เบนซีน	25.00	-85.20	2,382.80	60.70	18.30	-	-	0.10	0.10	0.20		
(2) เบนซีนสำเร็จรูป	3.00	22.20	-8.30	5.10	21.30	0.20	0.20	0.20	0.20	0.20		
(2.1) เบนซีนสำเร็จรูป	-24.00	16.70	-11.00	-19.80	-13.10	-	-	-	-	-		
(2.2) เบนซินที่ยกเว้นน้ำมันสำเร็จรูป	753.20	-69.50	-97.60	47.60	-35.20	-	-	-	-	-		
(2.3) ดีเซลที่ทำงานกับน้ำมันสำเร็จรูป	9.40	23.40	-7.80	8.80	25.30	0.20	0.20	0.20	0.20	0.20		
(2.4) เบนซีนสำเร็จรูปอื่น ๆ	-100.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
(3) ดีเซลที่รวมและไม่ได้ใช้สำหรับอื่น ๆ	15.20	6.40	6.30	8.40	16.20	0.30	0.20	0.30	0.30	0.30		
(4) ผลิตภัณฑ์น้ำมันสำเร็จรูปอื่น ๆ	-4.90	-13.50	12.10	19.30	81.60	-	-	-	-	-		
(4.1) หัวมันสำเร็จรูป	-40.30	-34.60	106.20	-5.40	-9.10	-	-	-	-	-		
(4.2) สาตู ที่จากเบนซีนสำเร็จรูป	-4.60	-12.70	9.90	21.00	5.60	-	-	-	-	-		
(4.3) เชนมันสำเร็จรูป	-	-100.00	-	-100.00	-	-	-	-	-	-		
1.1.4 ผลิตภัณฑ์อื่น แข็งแรงและแห้ง	57.80	29.20	-17.50	7.90	-0.60	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30		
1.1.5 สักตอแข็ง แข็งแรงและแห้ง	12.90	-6.20	12.20	11.50	11.90	0.20	0.10	0.20	0.20	0.20		
1.1.6 ใบยาสูบ	-34.80	22.60	-3.30	8.80	-2.90	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10		
1.1.7 กัญชง	8.00	15.70	11.20	14.30	21.20	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10		
1.1.8 เครื่องเทศและสมุนไพร	-10.90	60.40	-35.30	-6.80	15.80	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10		
1.1.9 ถั่ว	21.40	-1.00	-27.10	19.10	-17.10	-	-	-	-	-		
1.1.10 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	-50.60	-62.60	1,703.60	-67.00	-21.20	-	-	0.10	-	-		

ที่มา: ศูนย์ภาค โนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2546: ออนไลน์)

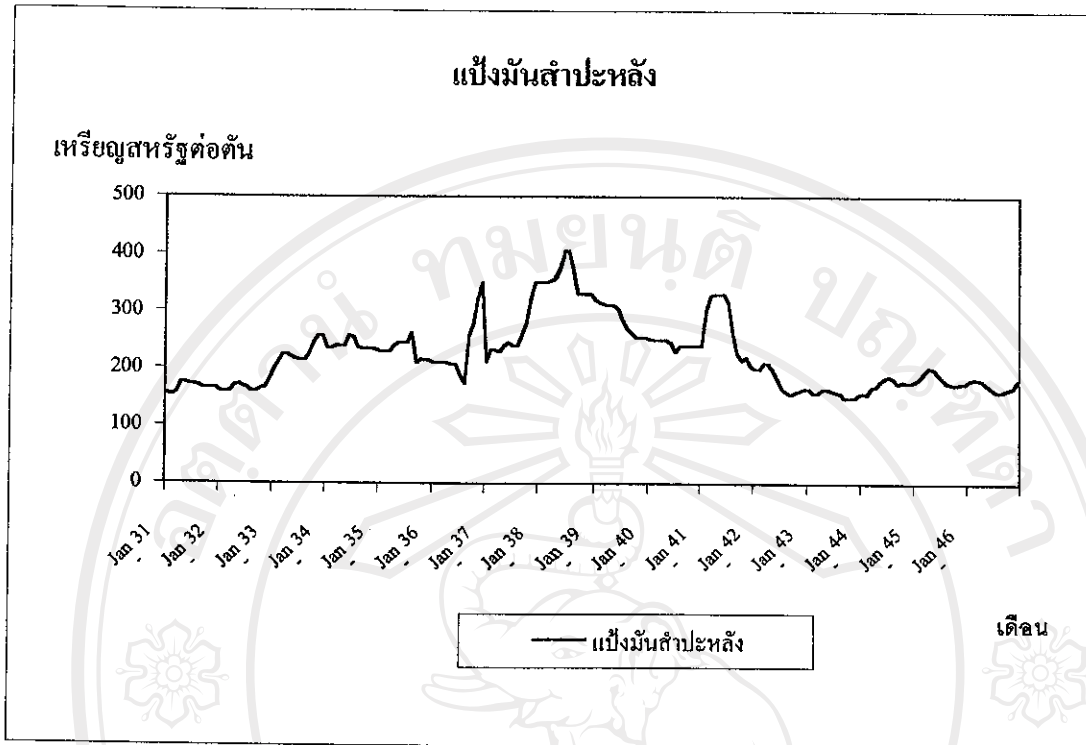
จากมูลค่าส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังปี 2546(ม.ค.- ต.ค.) มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 14.5 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.8 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด ส่งผลให้มูลค่าส่งออกมันสำปะหลังอัดเม็ดหดตัวลดลงเป็นร้อยละ 4.8 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.1 มูลค่าส่งออกแป้งมันสำปะหลังขยายตัวร้อยละ 21.3 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.2 (ตาราง 1.3)

อย่างไรก็ตามการแปรรูปมันสำปะหลังเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆยังไม่หลากหลายเท่าที่ควร ส่วนใหญ่จะนำไปแปรรูปเป็นมันอัดเม็ดหรือมันเม็ดแข็ง มันเส้น แป้งมันคิบและแป้งมันแปรรูป และเนื่องจากประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังรายใหญ่ที่สุดของโลก โดยส่งออกของมันเม็ดแข็งและแป้งมันสำปะหลัง ซึ่งสามารถแสดงทิศทางและแนวโน้มของมันเม็ดแข็งและแป้งมันสำปะหลังได้ดังนี้

รูปที่ 1.1 แสดงราคามันเม็ดแข็งส่งออก เอฟ.โอ.บี.กรุงเทพฯ ช่วง ม.ค. 31- ธ.ค. 46

รูปที่ 1.1 จะเห็นว่าราคามันเม็ดแข็งส่งออก เอฟ.โอ.บี.กรุงเทพฯ ช่วง ม.ค. 31- ธ.ค. 46 มีการขึ้นลงของราคา ราคาสูงสุดเดือนกันยายน 2535 เท่ากับ 165 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน และราคาต่ำสุดเดือนตุลาคม 2543 เท่ากับ 47 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน (ตารางภาคผนวก 4) และในปี 2547 มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น

รูปที่ 1.2 แสดงราคาเป้่งมันสำปะหลังส่งออก เอฟ.ไอ.บี.กรุงเทพฯ ช่วง ม.ค. 31- ธ.ค. 46

รูปที่ 1.2 จะเห็นว่า ราคาเป้่งมันสำปะหลังส่งออก เอฟ.ไอ.บี.กรุงเทพฯ ช่วง ม.ค. 31- ธ.ค. 46 มีการขึ้นลงของราคา ราคาสูงสุดเดือนมิถุนายน 2538 เท่ากับ 405 ดอลลาร์สหรัฐต่อดัน และราคาต่ำสุดเดือนกันยายน 2543 เท่ากับ 150 ดอลลาร์สหรัฐต่อดัน (ตารางภาคผนวก 5) และในปี 2547 มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น

ราคาผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังในตลาดโลกนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 เป็นต้นมา จะถูกกำหนดระบบราคาใน 2 ตลาด คือ ตลาดประชาคมยุโรปและตลาดนอกประชาคมยุโรป โดยประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่จะใช้นโยบายการจัดสรรโควต้าส่งออกไปยังประชาคมยุโรป ให้แก่ผู้ส่งออกที่สามารถหาตลาดส่งออกนอกประชาคมได้ เป็นการจูงใจให้มีการขยายตลาดส่งออกเพิ่มขึ้น (ศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง, 2537) ซึ่งมันเม็ดแข็งและเป้่งมันสำปะหลังเป็นผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่ส่งออกมีมูลค่ามากที่สุด

ตาราง 1.4 การส่งออกมันเม็ดแข็ง (Hard Pellets)

ปริมาณ : ตัน / มูลค่า : ล้านบาท

ที่.	ประเทศ	2544		2545		การเปลี่ยนแปลงปี 45/44 คิดเป็นร้อยละ		การส่งออก ปี 2545 คิดเป็นร้อยละ	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
	สหภาพยุโรป	2,746,513.00	6,720.48	1,331,565.41	3,524.15	-51.52	-47.56	86.75	85.42
1	เนเธอร์แลนด์	1,935,881.00	4,734.80	926,386.41	2,440.42	-52.15	-48.46	60.35	59.15
2	สเปน	549,999.00	1,339.66	232,333.00	617.08	-57.76	-53.94	15.14	14.96
3	โปรตุเกส	218,711.00	539.83	132,117.00	360.88	-39.59	-33.15	8.61	8.75
4	เบลเยียม	25,794.00	67.39	35,929.00	93.94	39.29	39.40	2.34	2.28
5	เยอรมัน	12,350.00	28.70	4,800.00	11.84	-61.13	-58.75	0.31	-
6	อิตาลี	3,160.00	8.58	-	-	-100.00	-100.00	-	-
7	สวีเดน	618.00	1.52	-	-	-100.00	-100.00	-	-
	นอกสหภาพยุโรป	1,236,639.05	3,213.76	203,433.00	601.46	-77.75	-73.29	13.25	14.58
8	จีน	1,006,667.65	2,610.26	143,850.00	435.87	-78.99	-73.56	9.37	10.57
9	เกาหลีใต้	178,560.62	471.20	31,739.00	83.09	-82.23	-82.37	2.07	2.01
10	ญี่ปุ่น	16,870.40	50.49	17,344.00	56.17	2.81	11.25	1.13	1.36
11	ไต้หวัน	15,880.00	36.89	-	-	-100.00	-100.00	-	-
12	สวีตเซอร์แลนด์	13,160.38	31.96	-	-	-100.00	-100.00	-	-
13	ฟิลิปปินส์	5,500.00	12.95	-	-	-100.00	-100.00	-	-
14	โครเอเชีย	-	-	10,500.00	26.33	-	-	0.68	0.64
	รวมทั้งหมด	3,661,015.65	8,972.21	1,534,998.41	4,125.61	-58.07	-54.02	100.00	100.00

ที่มา : กรมการค้าต่างประเทศ (2546: ออนไลน์)

จากข้อมูลประเทศไทยมีการส่งออกมันเม็ดแข็ง (ตาราง 1.4) ไปประเทศเนเธอร์แลนด์ ปี 2545 มีมูลค่า 3,524.15 ล้านบาท ซึ่งเป็นมูลค่าที่ประเทศไทยส่งออกมันเม็ดแข็งไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.15 และปี 45/44 มูลค่าการส่งออกมีอัตราการหดตัว 48.46 เนื่องจากสหภาพยุโรปได้ คำนึงนโยบายปฏิรูปการเกษตรร่วมโดยการลดราคาประกันรัฐพืชลงตาม Agenda 2000 ทำให้มันเม็ดแข็งมีราคาสูงขึ้นสวนทางกับราคาพืชสำคัญอื่นๆ ในสหภาพยุโรป ทำให้สหภาพยุโรปหันไปใช้พืชชนิดอื่นแทน อาทิ กากข้าวโพด ข้าวโพคและข้าวบาร์เลย์

ตาราง 1.5 การส่งออกแป้งมันสำปะหลังดิบ (Native Starch)

ปริมาณ : ตัน / มูลค่า : ล้านบาท

ที่	ประเทศ	2544		2545		การเปลี่ยนแปลงปี 45/44 คิดเป็นร้อยละ		การส่งออกปี 2545 คิดเป็นร้อยละ	
		ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1	ไต้หวัน	294,395.99	2,045.50	295,233.74	2,138.63	0.28	4.55	34.76	33.20
2	ญี่ปุ่น	115,793.63	884.40	114,147.67	909.87	- 1.42	2.88	13.44	14.12
3	มาเลเซีย	106,274.17	710.52	95,982.03	698.83	- 9.68	- 1.65	11.30	10.85
4	ฮ่องกง	58,139.32	399.42	65,824.30	481.32	13.22	20.51	7.75	7.47
5	สิงคโปร์	43,994.19	300.31	44,124.10	338.07	0.30	12.58	5.19	5.25
6	ฟิลิปปินส์	37,718.53	253.10	45,825.95	332.06	21.49	31.20	5.40	5.15
7	อินโดนีเซีย	54,246.21	352.30	42,942.51	300.61	- 20.84	- 14.67	5.06	4.67
8	จีน	41,482.36	392.15	39,605.79	300.61	- 4.52	- 23.34	4.66	4.67
9	สหรัฐฯ	27,553.12	287.36	26,542.26	275.91	- 3.67	- 3.98	3.12	4.28
10	บังกลาเทศ	10,934.50	57.63	18,050.63	97.66	65.08	69.48	2.13	1.52
11	เกาหลีใต้	5,693.11	62.43	10,149.40	94.87	78.28	51.97	1.19	1.47
13	เนเธอร์แลนด์	7,397.94	69.12	6,501.24	80.10	- 12.12	15.89	0.77	1.24
13	ออสเตรเลีย	2,290.42	21.81	6,798.87	58.14	196.84	166.57	0.80	0.90
14	ฝรั่งเศส	4,884.03	41.17	4,214.99	37.55	- 13.70	- 8.80	0.50	0.58
15	รัสเซีย	993.00	6.80	3,763.00	27.71	278.95	307.61	0.44	0.43
119	อื่นๆ	51,204.08	420.74	29,683.02	269.68	- 42.03	- 35.90	3.49	4.19
	รวมทั้งหมด	862,994.58	6,304.75	849,389.48	6,441.64	- 1.58	2.17	100.00	100.00

ที่มา : กรมการค้าต่างประเทศ (2546 : ออนไลน์)

จากข้อมูลประเทศไทยมีการส่งออกแป้งมันสำปะหลังดิบ (ตาราง 1.5) ไปประเทศไต้หวัน ปี 2545 มีมูลค่า 2,138.63 ล้านบาท ซึ่งเป็นมูลค่าที่ประเทศไทยส่งออกแป้งมันสำปะหลังไปมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 33.2 และปี 45/44 มูลค่าการส่งออกมีอัตราการขยายตัว 4.55 จากสถิติการส่งออกแป้งมันที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากผู้ผลิตพยายามพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ และรักษามาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของผู้ซื้อ และตลาดที่ส่งออกสำคัญที่หดตัว ได้แก่ อินโดนีเซีย ลดลงร้อยละ 14.67 และ จีน ลดลงร้อยละ 23.34 ทั้งนี้เพราะจีนได้เข้าเป็นสมาชิก WTO และต้องปฏิบัติตามพันธกรณีของ WTO ในเรื่องการลดภาษีการนำเข้าแป้งมันสำปะหลัง และเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้การส่ง

ออกเป็งมันสำปะหลังไทยได้เพิ่มขึ้น ทำให้คาดการณ์ได้ว่าอุตสาหกรรมเป็งมันสำปะหลังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

หัวมันสำปะหลังที่ผลิตได้ทั้งหมดภายในประเทศ ประมาณร้อยละ 40-50 จะเข้าสู่ภาคการผลิตมันเส้นและมันอัดเม็ด อีกร้อยละ 50-55 จะเข้าสู่ภาคการผลิตเป็งมันสำปะหลัง ที่เหลือจะนำไปใช้ในค้ำอื่น ๆ เช่น นำไปบริโภคโดยตรง เป็นต้น ส่วนด้านการใช้มันสำปะหลังภายในประเทศมีน้อยเพียงร้อยละ 22-25 ของผลผลิต โดยมีการใช้มันเส้นเพื่อเป็นส่วนประกอบอาหารสัตว์ร้อยละ 3-5 ของผลผลิต และใช้เป็งมันสำปะหลังเพื่อการบริโภค และในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น กระดาษอาหาร ฯลฯ เพียงร้อยละ 19-20 ส่วนด้านการส่งออกมันสำปะหลังเป็นสินค้าที่ผลิตเพื่อส่งออกถึงร้อยละ 70-75 ของผลผลิตโดยไทยเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ที่สุดของโลกซึ่งมีสัดส่วนการตลาดถึงร้อยละ 90 ของโลก โดยตลาดของมันเส้นและมันอัดเม็ด ร้อยละ 70 ของผลิตภัณฑ์ มีมูลค่าการส่งออกร้อยละ 40 ตลาดที่สำคัญ คือ ตลาดสหภาพยุโรปและจีน โดยส่งออกถึงร้อยละ 80-90 ของปริมาณมันอัดเม็ดที่ส่งออก สำหรับเป็งมัน ร้อยละ 30 ของผลิตภัณฑ์ มีมูลค่าการส่งออกถึงร้อยละ 60 ตลาดที่สำคัญ คือตลาดนอกสหภาพยุโรปร้อยละ 95 ของปริมาณเป็งที่ส่งออก ได้แก่ ใต้หวัน ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย และมาเลเซีย (กรมการค้าต่างประเทศ, 2545)

ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเป็นอุตสาหกรรมที่มีการแข่งขันทางด้านราคาสูง เนื่องจากมีสินค้ำทดแทนมาก การเก็บสินค้ำไว้นานจะทำให้เสื่อมคุณภาพ ทำให้การทราบเรื่องราคาจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการวางแผนการผลิตของเกษตรกร และเป็นปัจจัยที่จะกำหนดนโยบายและการปรับปรุงทางด้านตลาดในอนาคต

ฉะนั้นการคาดคะเนหรือทำนายการเกิดเหตุการณ์หรือสภาพการณ์ต่าง ๆ ในอนาคตได้ซึ่งก็คือ การพยากรณ์

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อพยากรณ์ราคาผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังรายเดือน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณด้วยแบบจำลองอาร์มา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ทำการศึกษาราคาพยากรณ์ราคาผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา (Time-series data) ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันตามเวลาในอดีต เป็นเวลา 16 ปี จากมูลนิธิสถาบันพัฒนามันสำปะหลังแห่งประเทศไทย โดยทำการตรวจสอบราคามันเม็ดแข็ง (Hard Pellets) และแป้งมันสำปะหลัง (Starch) เป็นรายเดือนตั้งแต่ เดือนมกราคม พ.ศ. 2531- เดือนธันวาคม พ.ศ. 2546 ดังนั้นจึงมีจำนวนค่าสังเกตของตัวอย่าง (Sample Size) ที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมดเท่ากับ 192 ตัวอย่าง (Observations) ของแต่ละผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง

1.4 แหล่งที่มาของข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาจะทำการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งจะรวบรวมจากสมุดรายงานสถิติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ของรัฐ ซึ่งได้แก่ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มูลนิธิสถาบันพัฒนามันสำปะหลังแห่งประเทศไทย สมาคมโรงงานผู้ผลิตมันสำปะหลังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สมาคมการค้ามันสำปะหลัง และที่ได้จากการค้นคว้าเอกสารประเภทสิ่งพิมพ์ หนังสือวารสารต่าง ๆ จากห้องสมุดและสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) พยากรณ์ราคามันเม็ดแข็งและแป้งมันสำปะหลังในอนาคต ด้วยแบบจำลองอาร์มา
- 2) เป็นแนวทางและประโยชน์ต่อเกษตรกรและผู้ส่งออก ในการตัดสินใจวางแผนการผลิตและการส่งออกให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

1.6 นิยามศัพท์

ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการแปรรูปหัวมันสำปะหลัง ไม่ว่าจะมียุติกรรมป่นหรือเป็นชิ้น แผ่น ก้อน แท่ง เม็ดหรือลักษณะอื่นใดที่ไม่ใช่สำหรับบริโภคและไม่หมายความรวมถึงแป้งมันสำปะหลัง กากมันสำปะหลังและมันสำปะหลังที่ปอกเปลือกให้สะอาดแล้วบรรจุในภาชนะที่เหมาะสมที่แสดงให้เห็นว่าใช้สำหรับบริโภค และจะต้องมีแป้งไม่น้อยกว่าร้อยละ

ละ 65.0 โดยน้ำหนัก มีเส้นใยของหัวมันสำปะหลังไม่เกินร้อยละ 5.0 โดยน้ำหนัก มีความชื้นไม่เกินร้อยละ 14.0 โดยน้ำหนัก เว้นแต่ในระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงเดือนกันยายนไม่เกิน ร้อยละ 14.3 โดยน้ำหนัก ไม่มีวัตถุอื่นเจือปน เว้นแต่ดินทรายที่ติดมากับหัวมันสำปะหลังตามสภาพปกติไม่เกินร้อยละ 3.0 โดยน้ำหนัก หรือในกรณีที่มีการผสมกากน้ำมันพืชหรือสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์เลี้ยงเป็นสารตัวเชื่อม (Binder) กากน้ำตาลหรือน้ำมันพืชหรือสิ่งอื่น ๆ นั้นรวมกันหรืออย่างใดอย่างหนึ่ง ยกเว้นสิ่งอื่น ๆ ต้องมีปริมาณไม่เกินร้อยละ 3.0 โดยน้ำหนัก สำหรับสิ่งอื่น ไม่ว่าจะผสมร่วมกับสารตัวเชื่อมชนิดอื่นหรือไม่ก็ตามต้องมีปริมาณไม่เกินร้อยละ 0.5 โดยน้ำหนัก ไม่มีกลิ่นและสีผิดปกติ ไม่มีบูดเน่าหรือขึ้นรา และไม่มีแมลงที่ยังมีชีวิตอยู่

มันเม็ดแข็ง (Hard Pellets) หรือ มันอัดเม็ด หมายถึง ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่มีความแข็งแรงไม่น้อยกว่า 12.0 กิโลกรัม โดยเครื่องมือทดสอบความแข็งของคาลล์ (Kahl hardness tester) หรือเครื่องมืออื่นที่เปรียบเทียบค่าความแข็งกันได้ และมีฝุ่นไม่เกินร้อยละ 8.0 โดยน้ำหนัก

มันเส้น (Chips) หมายถึง มันสำปะหลังที่มีลักษณะเป็นชิ้นที่ได้จากการแปรสภาพหัวมันสำปะหลังที่ผ่านกรรมวิธีการร่อนดินทรายและหรือวัตถุอื่นที่ติดมากับหัวมันสำปะหลังออกแล้ว มีแป้งไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 โดยน้ำหนัก (วิเคราะห์หาเชื้อแป้งตามวิธี Polarimetric ของ EU) หรือไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 โดยน้ำหนัก (ตามวิธี NFE : Nitrogen Free Extract) มีเส้นใยของหัวมันสำปะหลังไม่เกินร้อยละ 13 โดยน้ำหนัก ไม่มีวัตถุอื่นเจือปน เว้นแต่ดินทรายที่ติดมากับหัวมันสำปะหลังตามสภาพปกติ ไม่เกินร้อยละ 2 โดยน้ำหนัก ไม่มีกลิ่นและสีผิดปกติ ไม่มีบูดเน่าหรือขึ้นรา และไม่มีแมลงที่ยังมีชีวิตอยู่

แป้งมันสำปะหลัง (Starch) หมายถึง แป้งที่ผลิตจากหัวมันสำปะหลัง มีแป้งไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 โดยน้ำหนัก ความชื้นไม่เกินร้อยละ 13 โดยน้ำหนัก ถ้าไม่เกินร้อยละ 0.20 โดยน้ำหนัก เยื่อไม่เกิน 0.20 ลูกบาศก์เซนติเมตรต่อน้ำหนักแป้ง 50 กรัม ความเป็นกรด-ด่าง ตั้งแต่ 5.0 ถึง 7.0 สีขาว ความเหนียว (Viscosity) ไม่น้อยกว่า 550 B.U. (โดยเครื่อง Brabender ที่ความเข้มข้นแป้งร้อยละ 6 จากตัวอย่างแป้งที่อบแห้งแล้ว ปริมาณ 450 ลูกบาศก์เซนติเมตร โดยใช้ Standard Spring 700 cmg.)

วัตถุอื่น หมายถึง วัตถุที่ไม่ใช่ส่วนประกอบตามธรรมชาติของหัวมันสำปะหลัง